

ΕΛΛΗΝΙΚΟ
ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Μακροοικονομικές Γ Δημοσιονομικές Εξελίξεις

Τεύχος 6 - Δεκέμβριος 2018

ΕΛΛΗΝΙΚΟ
ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Αμερικής 11
Αθήνα 106 72

www.hfisc.gr

T: 211 1039600
Φ: 210 3615531
e-mail: hfisc@hfisc.gr

- Αύξηση του ΑΕΠ κατά 2,2% το γ' τρίμηνο του 2018.

- Σημαντική αύξηση της αξίας των εισαγωγών κατά 15% με αποτέλεσμα τη διεύρυνση του ελλείμματος στο Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών.

- Πτώση του ακαθάριστου σχηματισμού παγίου κεφαλαίου (-23%) ως «αποτέλεσμα βάσης» στην κατηγορία «άλλες κατασκευές».

- Στο 1,8% ο πληθωρισμός τον Οκτώβρη. Σοβαρές ενδείξεις ότι η οικονομία εξέρχεται του αντιπληθωριστικού κινδύνου.

- Το ποσοστό ανεργίας περιορίστηκε στο 18,6% το Σεπτέμβριο του 2018 και η απασχόληση αυξήθηκε κατά 2,3% σε σχέση με πέρυσι.

- Προβλέπεται σημαντική υπέρβαση του δημοσιονομικού στόχου για το 2018 ακόμα και μετά την καταβολή του «κοινωνικού μερίσματος».

- Ο ρυθμός αποκλιμάκωσης των ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων του Δημοσίου ανακόπηκε· παραμένουν σταθερές περί τα €2 δισ. το τελευταίο πεντάμηνο.

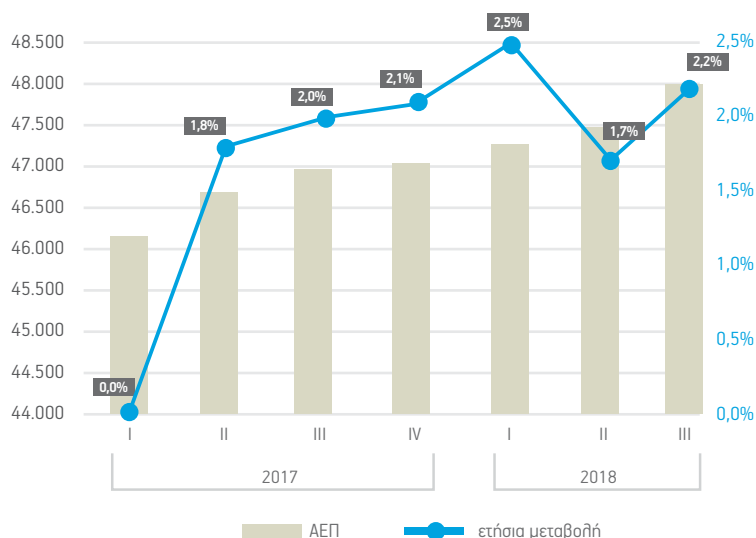
- Η διαμάχη ιταλικής κυβέρνησης και ευρωπαϊκής επιτροπής παραμένει ο κυριότερος παράγοντας αστάθειας στις ευρωπαϊκές αγορές ομολόγων.

Α.Ε.Π.

Το ΑΕΠ εκτιμάται ότι αυξήθηκε κατά 2,2% το γ' τρίμηνο του 2018 έναντι του αντίστοιχου τριμήνου του 2017. Συνεχίζεται δηλαδή η ανάκαμψη της οικονομικής δραστηριότητας με ενίσχυση του ΑΕΠ για έκτο συνεχόμενο τρίμηνο (σε σχέση με το αντίστοιχο τρίμηνο του προηγούμενου έτους). Απαιτείται αύξηση του ΑΕΠ περίπου 2,1% το τελευταίο τρίμηνο για να επιτευχθεί ο στόχος της ετήσιας μεγέθυνσης ύψους 2,1%. Η θετική μεταβολή οφείλεται κατά βάση στην ελαφρά αύξηση της ιδιωτικής κατανάλωσης και στη σημαντική θετική μεταβολή των αποθεμάτων, η οποία ώθησε τον ακαθάριστο σχηματισμό κεφαλαίου 42% υψηλότερα σε σχέση με το γ' τρίμηνο του 2017. Σημείο ανησυχίας αποτελεί η μεγάλη ενίσχυση των εισαγωγών κατά 15%, ιδιαίτερα λόγω της υψηλής ροής προς τις εισαγωγές που παρατηρείται διαχρονικά στην Ελλάδα όταν αυξάνεται το εθνικό εισόδημα.

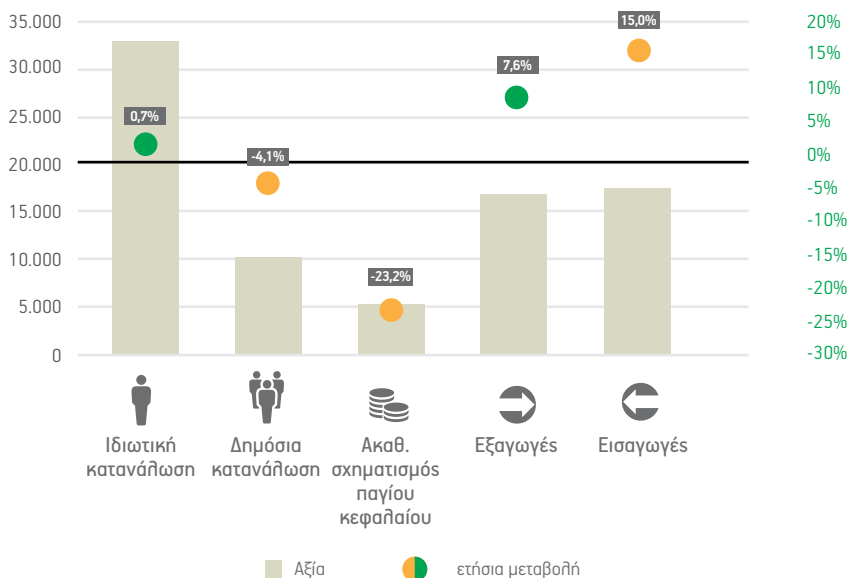
Ειδικότερα το γ' τρίμηνο του 2018 η ιδιωτική κατανάλωση αυξήθηκε κατά 0,7% σε σχέση με το γ' τρίμηνο του 2017 διατηρώντας θετικό πρόσημο καθόλη τη διάρκεια του 2018. Στις θετικές εξελίξεις καταγράφεται επίσης η σημαντική άνοδος της αξίας των εξαγωγών κατά 7,6% η οποία οφείλεται σε ανάλογη ποσοστιαία αύξηση τόσο στις υπηρεσίες (τουρισμός, μεταφορές) όσο και στις εξαγωγές αγαθών. Η αύξηση των εισαγωγών κατά 15% οφείλεται κυρίως στις εισαγωγές αγαθών (αύξηση κατά €2 δισ.) αλλά και σε σημαντική άνοδο των εισαγωγών υπηρεσιών κατά 442 εκατ. Σε μεγάλη κάμψη για τρίτο συνεχόμενο τρίμηνο (-4,1%) βρίσκεται η δημόσια κατανάλωση. Τέλος είναι μεγάλη η πτώση του ακαθάριστου σχηματισμού παγίου κεφαλαίου. Η εξέλιξη αυτή είναι αποκλειστικά «αποτέλεσμα βάσης» της επενδυτικής κατηγορίας «άλλες κατασκευές». Συγκεκριμένα, το γ' τρίμηνο του 2017 η αξία της συγκεκριμένης επενδυτικής κατηγορίας ξεπέρασε τα €4,5 δισ. λόγω συμβάσεων παραχώρησης αυτοκινητοδρόμων. Η αξία της ίδιας κατηγορίας το γ' τρίμηνο του 2018 προσέγγισε τα €2,3 δισ. ποσό το οποίο «κινείται» στο μέσο όρο της τελευταίας διετίας. Όλες οι υπόλοιπες επενδυτικές κατηγορίες (κατοικίες, μεταφορικός εξοπλισμός, μηχανολογικός εξοπλισμός κλπ) καταγράφουν αύξηση σε σταθερές τιμές σε σχέση με το γ' τρίμηνο του 2017.

Διάγραμμα 1: Εξέλιξη Α.Ε.Π. τριμήνου (σε εκατ. € και μεταβολή σε σχέση με το αντίστοιχο τρίμηνο του προηγούμενου έτους)

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ (στοιχεία με εποχική και ημερολογιακή διόρθωση, αλυσωτοί δείκτες όγκου, σταθερές τιμές 2010)

Διάγραμμα 2: Βασικές Συνιστώσες του ΑΕΠ γ' τρίμηνο 2018 (σε εκατ. € και μεταβολή σε σχέση με το γ' τρίμηνο του 2017)

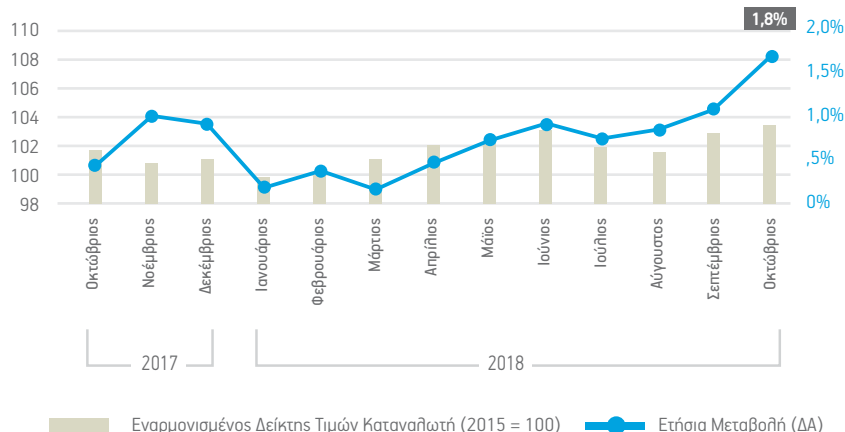
Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ (στοιχεία με εποχική και ημερολογιακή διόρθωση, αλυσωτοί δείκτες όγκου, σταθερές τιμές 2010)

*Η πράσινη κουκίδα αντιστοιχεί σε θετική -από τη σκοπιά της μεγέθυνσης- εξέλιξη και η πορτοκαλί σε αρνητική.

Πληθωρισμός

Ο Εναρμονισμένος Δείκτης Τιμών Καταναλωτή δείχνει σημάδια ανάκαμψης το μήνα Οκτώβριο άνοδο τόσο σε σχέση με τον προηγούμενο μήνα όσο και με τον αντίστοιχο μήνα του προηγούμενου έτους. Σε μηνιαία βάση η αύξηση για τον μήνα Οκτώβριο (0,5%) σημειώνεται για δεύτερο συνεχή μήνα και είναι μικρότερη από την αύξηση που είχε σημειωθεί τον Σεπτέμβριο (1,4%). Σε ετήσια βάση παρατηρείται επιτάχυνση της αύξησης του Δείκτη, για δεύτερο συνεχή μήνα, από 1,1% τον μήνα Σεπτέμβριο σε 1,8% τον Οκτώβριο. Στην ετήσια αύξηση επιδρούν θετικά αυξήσεις στις τιμές ειδών διατροφής, αλκοολούχων ποτών και καπνού, ξενοδοχείων – καφέ – εστιατορίων, στέγασης, μεταφορών και επικοινωνιών. Ανασχετικά επιδρούν μειώσεις στις τιμές ειδών ένδυσης και υπόδησης, διαρκών αγαθών αναψυχής – πολιτιστικών δραστηριοτήτων και εκπαίδευσης.

Διάγραμμα 3: Μηνιαία Εξέλιξη Εναρμονισμένου Δείκτη Τιμών Καταναλωτή: Οκτώβριος 2017 – Οκτώβριος 2018

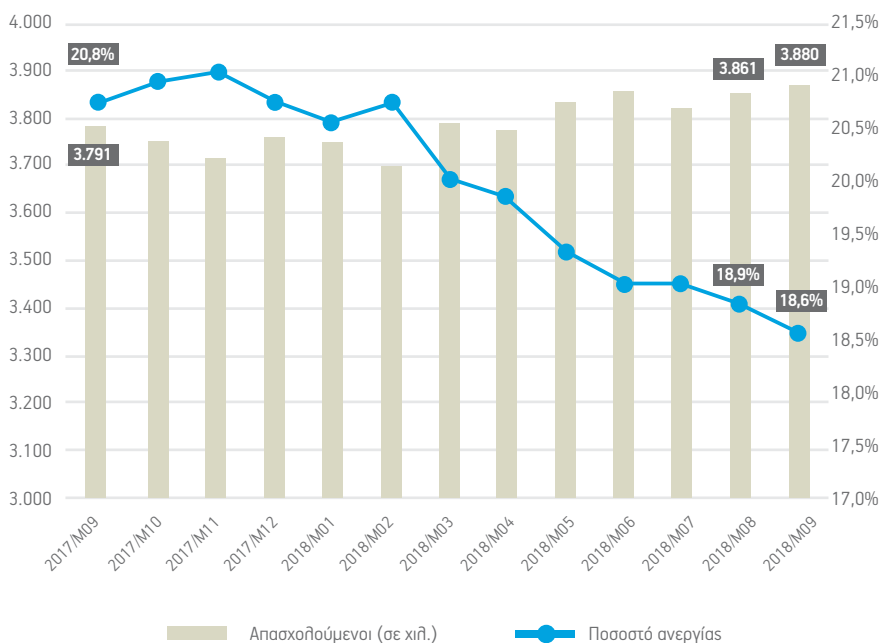

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

Απασχόληση

Η βελτίωση στην αγορά εργασίας συνεχίστηκε κατά το πρώτο εννεάμηνο του 2018. Συγκεκριμένα, το εποχικά προσαρμοσμένο ποσοστό ανεργίας περιορίστηκε σε 18,6% έναντι 18,9% του προηγούμενου μήνα και 20,8% του αντίστοιχου μήνα του 2017. Το ποσοστό αυτό είναι το χαμηλότερο από τον Ιούλιο του 2011. Ο αριθμός των απασχολούμενων ανήλθε σε 3.880 χιλ., αυξημένος κατά 88 χιλ. (+2,3%) σε σχέση με το 2017 και ο αριθμός των ανέργων περιορίστηκε σε 887 χιλ., μειωμένος κατά 111 χιλ. (-11,1%) σε σχέση με τον αντίστοιχο μήνα του 2017. Επίσης, μειώθηκε ο αριθμός των οικονομικά μη ενεργών ατόμων κατά 16 χιλ. (-0,5%).

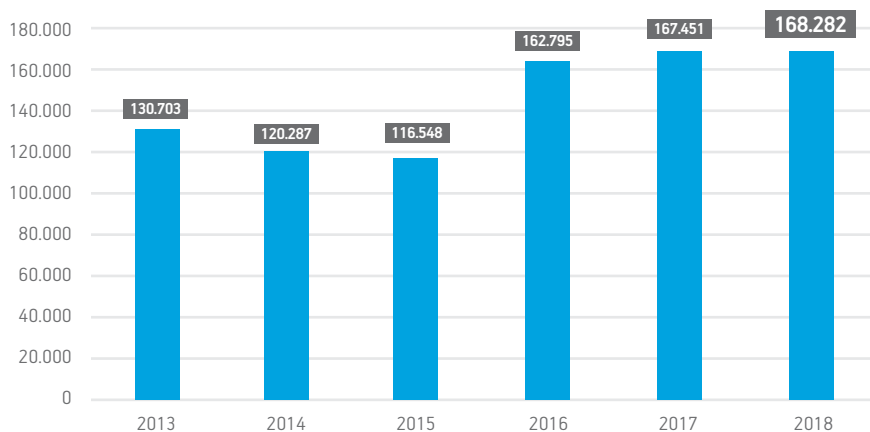
Διάγραμμα 4: Αριθμός απασχολούμενων και ποσοστό ανεργίας

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Έρευνα Εργατικού Δυναμικού (τριμηνιαία στοιχεία)

Κατά το πρώτο δεκάμηνο του 2018, οι προσλήψεις εργαζομένων με σχέση εξαρτημένης εργασίας ιδιωτικού δικαίου ανήλθαν σε 2.287.876 και οι απολύσεις/αποχωρήσεις σε 2.119.594. Επομένως, το ισοζύγιο των ροών μισθωτής απασχόλησης διαμορφώθηκε σε 168.282 νέες θέσεις εργασίας, οριακά βελτιωμένο σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του 2017 κατά 831 θέσεις. Η θετική αυτή επίδοση του ισοζυγίου δεκαμήνου αποτελεί την υψηλότερη που έχει επιτευχθεί από το 2001 μέχρι σήμερα. Σημειώνεται, ωστόσο, πως κατά το μήνα Οκτώβριο η απασχόληση μειώθηκε κατά 120.087 θέσεις, επίδοση η οποία αποτελεί τη χειρότερη που έχει καταγραφεί από το 2001 μέχρι σήμερα. Η μείωση αυτή οφείλεται κυρίως στα αρνητικά ισοζύγια στους κλάδους των καταλυμάτων (-85.064) και των υπηρεσιών εστίασης (-34.612), λόγω της λήξης της τουριστικής περιόδου. Από την άλλη πλευρά, θετικό ήταν κυρίως το ισοζύγιο στον κλάδο της εκπαίδευσης (+20.252), λόγω της έναρξης της σχολικής χρονιάς.

Διάγραμμα 5: Καθαρός αριθμός νέων θέσεων μισθωτής απασχόλησης στον ιδιωτικό τομέα (στοιχεία δεκαμήνου)

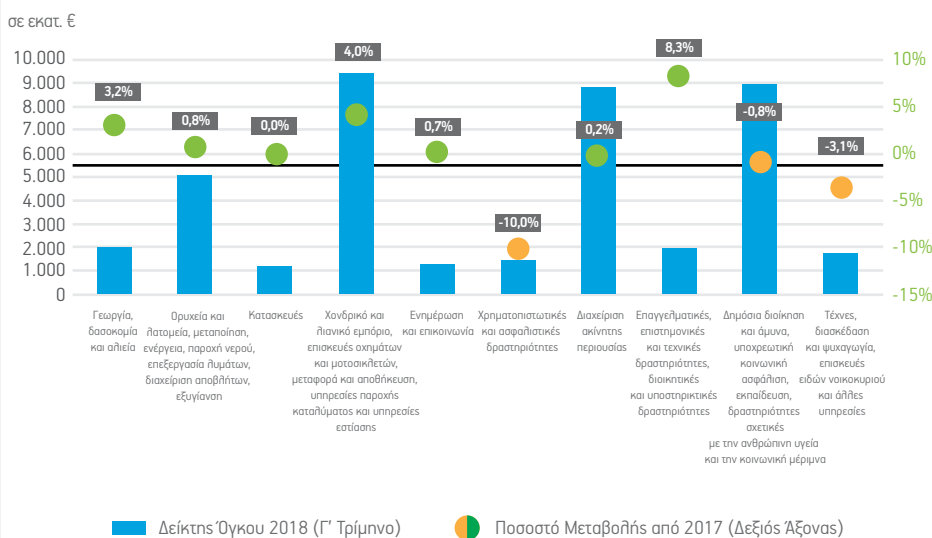

Πηγή: ΕΡΓΑΝΗ

Κλαδικές Εξελίξεις / Δείκτες Οικονομικού Κλίματος

Σε σχέση με το 3ο τρίμηνο του 2018, οι περισσότεροι κλάδοι σημείωσαν αύξηση της προστιθέμενης αξίας τους. Στο αντίποδα οι Χρηματοπιστωτικές και Ασφαλιστικές Δραστηριότητες συρρικνώθηκαν περαιτέρω σε σχέση με το προηγούμενο έτος, ενώ ετήσια μείωση εμφανίζουν επίσης οι κλάδοι της Δημόσιας Διοίκησης και της Ψυχαγωγίας. Τέλος, ο κλάδος της Ενημέρωσης και Επικοινωνίας βρέθηκε σε θετικό έδαφος με αύξηση 0,65% σε ετήσια βάση, έναντι μείωσης που είχε σημειώσει το προηγούμενο τρίμηνο.

Διάγραμμα 6: Μεταβολή Προστιθέμενης Αξίας Γ' Τριμήνου 2018 σε σχέση με Γ' Τρίμηνο 2017

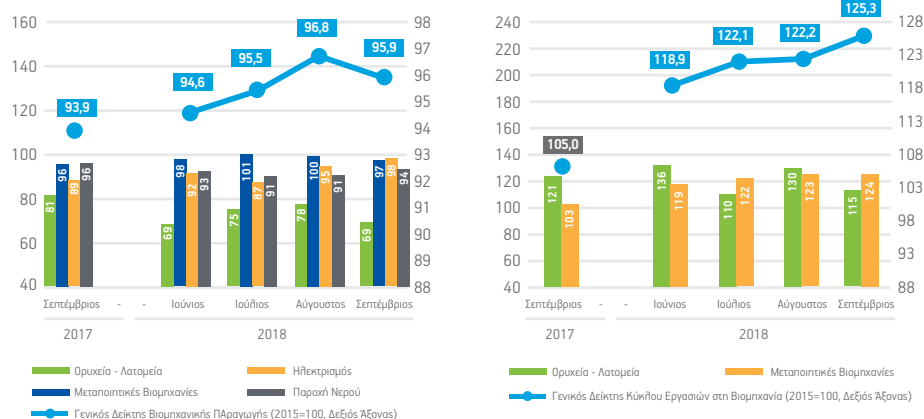

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - (Αθροιστοί Δείκτες Όγκου, Εποχικά Διορθωμένα Στοιχεία)

*Η πράσινη κουκίδα αντιστοιχεί σε αύξηση και η πορτοκαλί σε μείωση

Ήπια σημάδια βελτίωσης παρουσιάζουν τους τελευταίους μήνες οι δείκτες βιομηχανικής παραγωγής και κύκλου εργασιών. Τον Σεπτέμβριο το επίπεδο της παραγωγής μειώθηκε σε σχέση με τον Αύγουστο αλλά παρέμεινε υψηλότερα από τα επίπεδα του προηγούμενου τριμήνου και σαφώς υψηλότερα από τα αντίστοιχα επίπεδα του προηγούμενου έτους. Στις εξελίξεις των τελευταίων μηνών αρνητικά έχει επιδράσει η μικρή, αλλά συνεχής τους τελευταίους δύο μήνες, μείωση της παραγωγής στις μεταποιητικές βιομηχανίες και θετικά η συνεχής βελτίωση στους τομείς του ηλεκτρισμού και της παροχής νερού. Στις αγορές βιομηχανικών προϊόντων, η πορεία του γενικού δείκτη κύκλου εργασιών ακολουθεί κατά βάση τη συνεχή μηνιαία βελτίωση στον τομέα των μεταποιητικών βιομηχανιών, αφού η μεταβλητότητα του τζίρου στον τομέα των Ορυχείων – Λατομείων δεν παρουσιάζει εμφανή σημάδια αρνητικής ή θετικής τάσης.

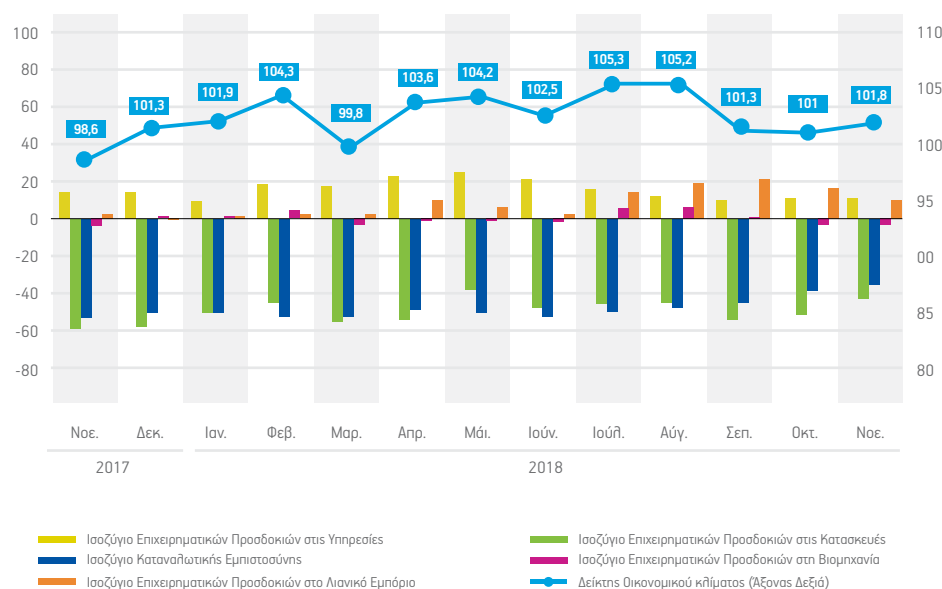
Διάγραμμα 7: Δείκτες Παραγωγής και Κύκλου Εργασιών στη Βιομηχανία (Εποχικά Προσαρμοσμένα Στοιχεία)

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ & EUROSTAT

Διάγραμμα 8: Δείκτες Επιχειρηματικών Προσδοκιών και Οικονομικού Κλίματος (Εποχικά Προσαρμοσμένοι)

Ισοζύγιο Επιχειρηματικών Προσδοκιών και Δείκτης Οικονομικού Κλίματος

Πηγή: EUROSTAT

Τους δύο τελευταίους μήνες (Οκτώβριο και Νοέμβριο) το οικονομικό κλίμα σταθεροποιήθηκε μετά από την σημαντική πτώση που σημειώθηκε τον Σεπτέμβριο του 2018. Η τιμή του δείκτη για το μήνα Νοέμβριο επανήλθε στα επίπεδα των αρχών του έτους και υψηλότερα σε σύγκριση με το Νοέμβριο του 2017. Στις θετικές τάσεις του τελευταίου μήνα συμβάλλουν βελτιώσεις σε όλα τα ισοζύγια εκτός του Λιανικού Εμπορίου, δηλαδή των ισοζυγίων προσδοκιών στις Υπηρεσίες, Βιομηχανία, Κατασκευές καθώς και της Καταναλωτικής Εμπιστοσύνης. Παρά τις βελτιώσεις, τα ισοζύγια Καταναλωτικής Εμπιστοσύνης και Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις Κατασκευές παραμένουν αρνητικά σε σημαντικό βαθμό.

Ισοζύγιο Πληρωμών

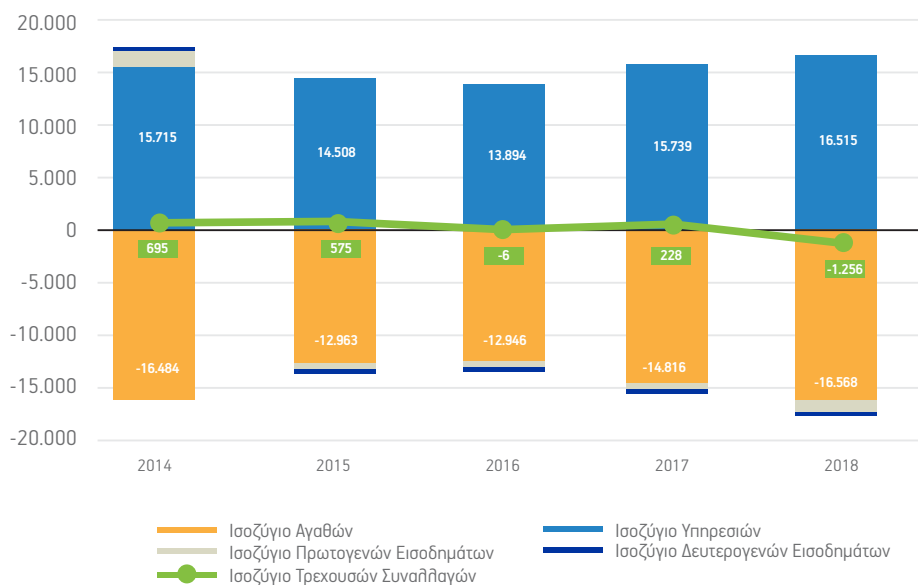
Την περίοδο Ιανουαρίου-Σεπτεμβρίου 2018, το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών παρουσίασε έλλειμμα ύψους €1.256 εκατ., έναντι πλεονάσματος €228 εκατ. την αντίστοιχη περίοδο του 2017. Η επιδείνωση αυτή οφείλεται στην αύξηση των ελλειμμάτων των ισοζυγίων αγαθών και πρωτογενών εισοδημάτων κατά €1.752 και €636 εκατ. αντίστοιχα, οι οποίες μερικώς μόνο αντισταθμίστηκαν από την αύξηση του πλεονάσματος του ισοζυγίου υπηρεσιών κατά €776 εκατ. και τη μείωση του ελλείματος του ισοζυγίου δευτερογενών εισοδημάτων κατά €126 εκατ.

Ειδικότερα, το έλλειμμα του ισοζυγίου αγαθών διαμορφώθηκε στα €16.568 εκατ., με τις εξαγωγές να ανέρχονται στα €23.909 εκατ., αυξημένες κατά 16,5% σε σχέση με πέρυσι (+€3.389 εκατ.), ενώ οι εισαγωγές ανήλθαν σε €40.477 εκατ., σημειώνοντας αύξηση 14,5% (+€5.141 εκατ.). Η επιδείνωση αυτή του ισοζυγίου αγαθών προέρχεται από την αύξηση των ελλειμμάτων στα ισοζύγια καυσίμων και λοιπών αγαθών κατά €1.030 και €687 εκατ. αντίστοιχα, ενώ το ισοζύγιο πλοίων επίσης παρουσίασε μικρή επιδείνωση κατά €34 εκατ.

Όσον αφορά το ισοζύγιο υπηρεσιών, η αύξηση του πλεονάσματος κατά €776 εκατ. (+4,9%) οφείλεται κατά κύριο λόγο στη βελτίωση του ταξιδιωτικού ισοζυγίου κατά €1.053 εκατ. (+9,1%) και δευτερευόντως στην αύξηση του πλεονάσματος του ισοζυγίου μεταφορών κατά €303 εκατ. (+7,9%). Αντιθέτως, το ισοζύγιο λοιπών υπηρεσιών επιδεινώθηκε κατά €580 εκατ.

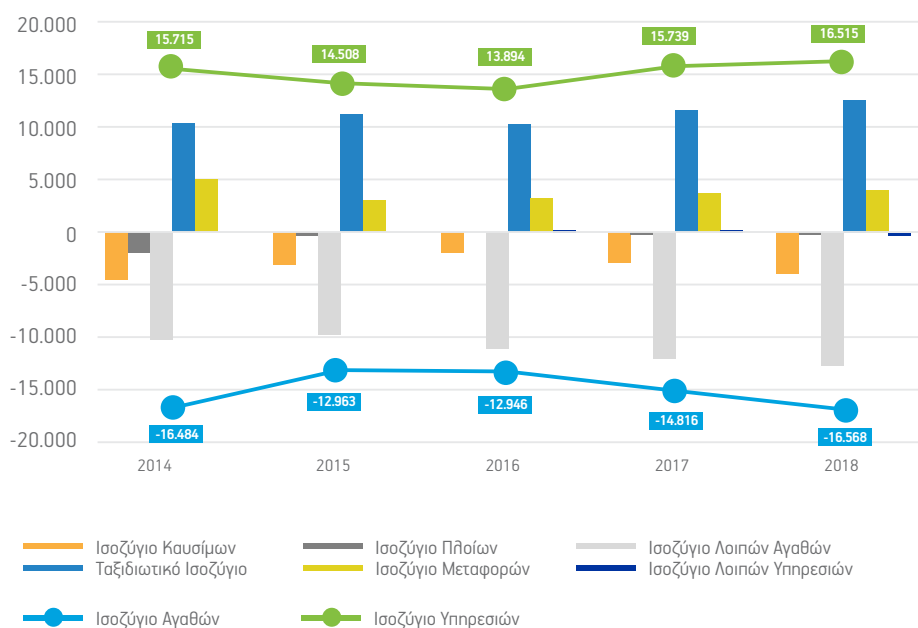
Τέλος, σημειώνεται πως οι Ξένες Άμεσες Επενδύσεις (υποχρεώσεις των κατοίκων προς το εξωτερικό) διατηρούνται σε σχετικά υψηλό επίπεδο και ανήλθαν στα €2.759 εκατ., αυξημένες κατά €256 εκατ. σε σχέση με πέρυσι.

Διάγραμμα 9: Εξέλιξη και διάρθρωση Ισοζυγίου Τρεχουσών Συναλλαγών εννεαμήνου (σε εκατ. €)

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος

Διάγραμμα 10: Ισοζύγια αγαθών και υπηρεσιών εννεαμήνου (σε εκατ. ευρώ)

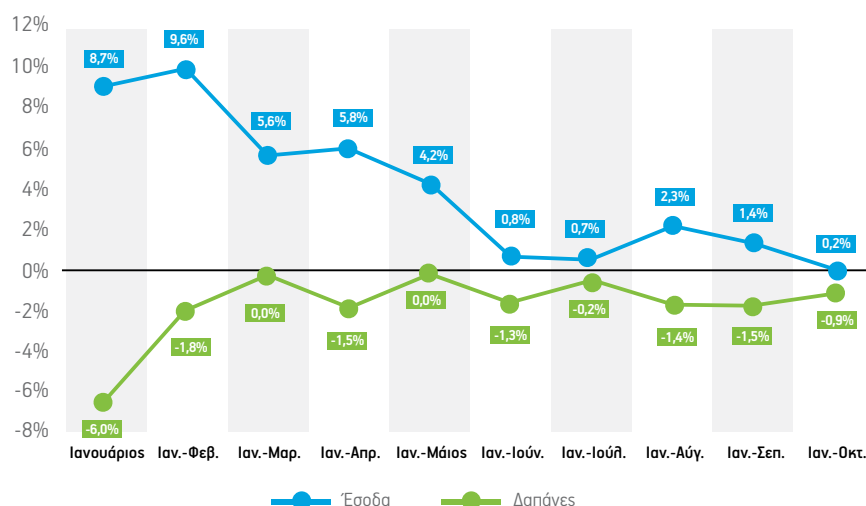
Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος

Κρατικός Προϋπολογισμός (ΚΠ) και Προϋπολογισμός Γενικής Κυβέρνησης (ΓΚ)

Ο ΚΠ παρουσίασε θετική εικόνα το πρώτο δεκάμηνο του 2018, με τα έσοδα του ΤΠ (προ επιστροφών και άνευ αποκρατικοποιήσεων) να συγκρίνονται με το στόχο. Ειδικότερα, τόσο οι άμεσοι όσο και οι έμμεσοι φόροι παρουσίασαν οριακή υπέρβαση έναντι του στόχου. Από την πλευρά τους, οι πρωτογενείς δαπάνες του ΤΠ, ήταν ελαφρώς μειωμένες κατά 0,9% έναντι του αντίστοιχου στόχου, με το ποσοστό εκτέλεσης τους να ανέρχεται στο 75,6% των προβλεπόμενων ετήσιων δαπανών. Δεδομένου ότι και το τρέχον έτος αναμένεται να καταγραφεί πλεόνασμα σε επίπεδο ΓΚ υψηλότερου του στόχου, αποφασίστηκε η διανομή κοινωνικού μερίσματος ύψους €710 εκατ. το οποίο θα καταβληθεί στους δικαιούχους, στο τέλος του έτους, βάσει εισοδηματικών/περιουσιακών και οικογενειακών κριτηρίων.

Την περίοδο Ιανουαρίου-Οκτωβρίου 2018, η ΓΚ εμφάνισε υψηλότερο ταμειακό πρωτογενές πλεόνασμα σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του 2017, ύψους €6.680 εκατ. έναντι €6.369 εκατ. το 2017 (Πίνακας 1). Η εν λόγω διεύρυνση του πρωτογενούς πλεονάσματος της ΓΚ υποστηρίχθηκε από την αύξηση σε ετήσια βάση των εσόδων της ΓΚ, κατά 2,1%. Αντίθετα, οι πρωτογενείς δαπάνες της ΓΚ, όντας αυξημένες κατά 1,8%, δεν συνεισέφεραν στη βελτίωση του αποτελέσματος της ΓΚ. Στο σκέλος των εσόδων, την υψηλότερη αύξηση- κατά €1.751 εκατ.- παρουσίασαν τα έσοδα από φόρους (μετά επιστροφών). Στα βελτιωμένα φορολογικά έσοδα συντέλεσε κυρίως η αύξηση των εισπραξιών από έμμεσους φόρους -ειδικότερα ΦΠΑ- και δευτερευόντως η αύξηση των εισπραξιών από άμεσους φόρους, καθώς και η μείωση των δαπανών για επιστροφές φόρων. Η αύξηση των εισπραξιών ΦΠΑ οφείλεται κυρίως: α) στην αυξημένη τουριστική κίνηση κατά τη θερινή περίοδο και τη γενικότερη αύξηση της οικονομικής δραστηριότητας, β) στην αύξηση από 1/1/2018 των συντελεστών ΦΠΑ σε ορισμένα νησιά στα οποία ίσχυε ακόμη μέχρι πρότινος το ευνοϊκό καθεστώς ΦΠΑ¹ και γ) στην αύξηση της αποτελεσματικότητας του φοροεισπρακτικού μηχανισμού. Στο σκέλος των δαπανών, την υψηλότερη αύξηση καταγράφουν οι δαπάνες για αμοιβές προσωπικού, κατά 570 εκατ. ευρώ. Οι αυξημένες δαπάνες για αμοιβές προσωπικού αντανακλούν τόσο την αυξημένη δαπάνη για εργοδοτική εισφορά υπέρ του ΕΦΚΑ, όσο και την αύξηση της μισθολογικής δαπάνης, κυρίως λόγω της αναμόρφωσης των ειδικών μισθολογίων και τις μισθολογικές ωριμάνσεις των εν ενεργεία δημόσιων υπαλλήλων. Σημειώνεται ότι σε επίπεδο δωδεκαμήνου προβλέπεται ακόμη υψηλότερη αύξηση των δαπανών για αμοιβές προσωπικού σε ετήσια βάση, κυρίως λόγω της καταβολής αναδρομικών στους δικαιούχους των ειδικών μισθολογίων -εν ενεργεία και συνταξιούχους δημόσιους λειτουργούς (για μία συνοπτική απεικόνιση σε ετήσια βάση των εκτιμήσεων και προβλέψεων του προϋπολογισμού 2018-2019 βλ. παράρτημα).

Διάγραμμα 11: Αποκλίσεις στην εκτέλεση των εσόδων προ επιστροφών φόρων⁽¹⁾ και των πρωτογενών δαπανών του ΤΠ 2018 (έναντι των στόχων⁽²⁾, σε % (συνθετικά στοιχεία)).

⁽¹⁾ Δεν συμπεριλαμβάνονται τα έσοδα αποκρατικοποιήσεων.

⁽²⁾ Οι στόχοι αφορούν σε μεγέθη προσαρμοσμένα στα συνολικά όπως αποτυπώνονται στις εκτιμήσεις της Εισηγητικής Έκθεσης του Προϋπολογισμού 2018 (για την περίοδο Ιανουαρίου-Μαΐου), του ΜΠΔΣ 2019-2022 (για την περίοδο Μαΐου-Σεπτεμβρίου) και της Εισηγητικής Έκθεσης του Προϋπολογισμού 2019 (για την περίοδο Σεπτεμβρίου-Οκτωβρίου).

Πηγή: Υπουργείο Οικονομικών (Δελτία Εκτέλεσης ΚΠ 2018) & υπολογισμοί ΕΔΣ.

Πίνακας 1: Εκτέλεση Προϋπολογισμού δεκαμήνου σε επίπεδο Γενικής Κυβέρνησης (σε εκατ. €)

	Ιαν.-Οκτ. 2017	Ιαν.-Οκτ. 2018	Δ%
Έσοδα¹	62.741	64.057	2,1%
Φόροι	37.796	39.547	4,6%
Ασφαλιστικές Εισφορές	17.242	17.741	2,9%
Μεταβιβάσεις	2.916	2.749	-5,7%
Πωλήσεις μη χρημ/κών παγίων	1.254	76	-93,9%
Λοιπά Έσοδα	3.533	3.944	11,6%
Δαπάνες	61.155	61.639	0,8%
Αμοιβές προσωπικού	13.379	13.949	4,3%
Αγορά αγαθών και υπηρεσιών	4.826	5.089	5,4%
Τόκοι καταβληθέντες	4.783	4.262	-10,9%
Επιδότησεις	1.488	1.252	-15,9%
Μεταβιβάσεις	2.807	2.865	2,1%
Κοινωνικές παροχές	31.342	31.796	1,4%
Αγορές μη χρημ/κών παγίων	2.509	2.418	-3,6%
Λοιπές δαπάνες	21	8	-61,9%
Ισοζύγιο (έλλειμμα(-) ή πλεόνασμα(+))²	1.586	2.418	
Ως % του ΑΕΠ	0,9%	1,3%	
Πρωτογενές Πλεόνασμα²	6.369	6.680	
Ως % του ΑΕΠ	3,5%	3,6%	

¹ Έσοδα μετά επιστροφών.

² Για τον υπολογισμό του πλεονάσματος και του πρωτογενούς πλεονάσματος της ΓΚ ως % του ΑΕΠ, για το έτος 2018, χρησιμοποιείται το εκτιμώμενο στην Εισηγητική Έκθεση του Προϋπολογισμού 2019 ΑΕΠ σε τρέχουσες τιμές.

Πηγή: Υπουργείο Οικονομικών, Δελτίο Μηνιαίων Στοιχείων ΓΚ (Οκτώβριος 2018).

¹ Με εξαίρεση τα νησιά που δέχονται το μεγαλύτερο μέρος των προσφυγικών ροών.

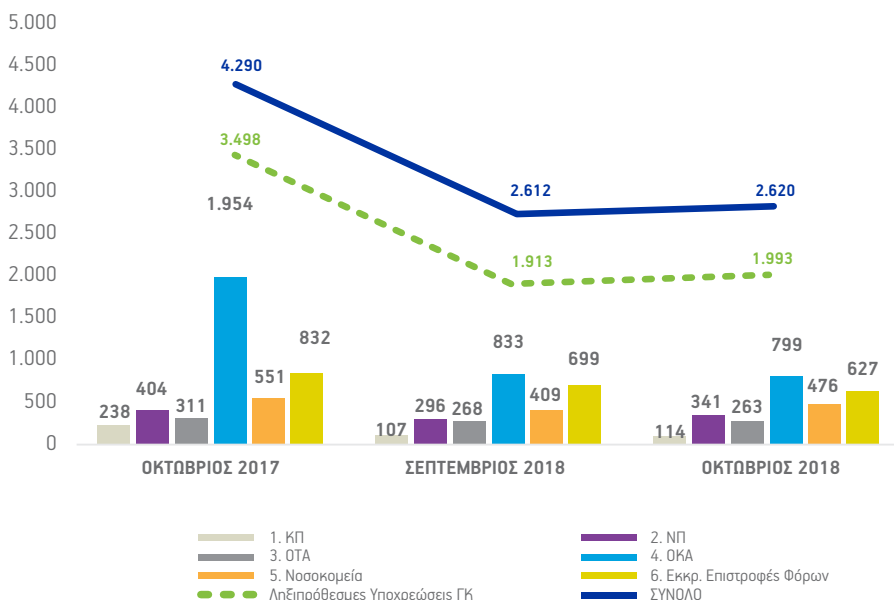
Ληξιπρόθεσμες Υποχρεώσεις Δημοσίου

Τον Οκτώβριο του 2018, οι ληξιπρόθεσμες υποχρεώσεις της ΓΚ (συμπεριλαμβανομένων των εκκρεμών επιστροφών φόρων) ανήλθαν σε €2.620 εκατ. παραμένοντας στα ίδια σχεδόν επίπεδα σε σχέση με τον προηγούμενο μήνα. Σε ετήσια βάση σημειώθηκε μεγάλη αποκλιμάκωση των ληξιπρόθεσμων οφειλών (μη συμπεριλαμβανομένων εκκρεμών επιστροφών φόρων) από €3.458 εκατ. τον Οκτώβριο του 2017 σε €1.993 ευρώ τον Οκτώβριο του 2018 (-42% περίπου). Σημαντική μείωση, μικρότερης ωστόσο κλίμακας, καταγράφηκε και στις εκκρεμείς επιστροφές φόρων οι οποίες, από €832 εκατ. τον Οκτώβριο του 2017, έχουν μειωθεί στα €627 εκατ. τον Οκτώβριο του 2018 (-25% περίπου). Πάντως το τελευταίο πεντάμηνο, το υπόλοιπο των ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων παραμένει σχετικά στάσιμο (κυμαίνεται περί τα €2 δισ.), ενώ δεν φαίνεται να είναι εφικτή η πλήρης εκκαθάρισή τους, έως στο τέλος του έτους, όπως είχε προβλεφθεί.

Επισημαίνεται ότι, στο πλαίσιο της ενισχυμένης εποπτείας οι αρχές έχουν δεσμευτεί να εκκαθαρίσουν το σύνολο των ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων του δημοσίου προς τρίτους και να αποφύγουν τη συσσώρευση νέων. Επόμενη ημερομηνία ορόσημο στον τομέα αυτό είναι τα τέλη Φεβρουαρίου 2019, οπότε έχει προγραμματιστεί να λάβει χώρα η 2η έκθεση αξιολόγησης της ελληνικής οικονομίας.

Η εξέλιξη των ληξιπρόθεσμων απαιτήσεων του ελληνικού δημοσίου παραμένει αυξητική. Το γεγονός αυτό αποδίδεται τόσο στην σύνθεση του παλαιού ληξιπρόθεσμου κεφαλαίου όσο και στην συνεχιζόμενη υστέρηση των εισπράξεων έναντι των νέων ληξιπρόθεσμων απαιτήσεων. Ωστόσο, η υστέρηση αυτή χαρακτηρίζεται από φθίνοντα ρυθμό το εννεάμηνο του τρέχοντος έτους, σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο των ετών 2014-2017. Συγκεκριμένα, σε χαμηλό πενταετίς ανήλθαν οι νέες ληξιπρόθεσμες απαιτήσεις την περίοδο Ιανουαρίου-Σεπτεμβρίου 2018 που έφτασαν τα €7.838 εκατ., ενώ είναι μειωμένες κατά €1.419 εκατ. σε σχέση με την αντίστοιχη περσινή περίοδο – και πολύ περισσότερο σε σχέση με τα προηγούμενα έτη. Βελτιωμένες είναι οι επιδόσεις σε επίπεδο εισπράξεων την εν λόγω περίοδο, οι οποίες αυξήθηκαν κατά €430 εκατ. περίπου σε σχέση με τα έτη 2016 & 2017 και ανήλθαν σε €3.993 εκατ. ενώ σε σχέση με τα έτη 2014 & 2015 η αύξηση είναι πολλαπλάσια. Η υψηλή «εισπρακτική επίδοση» επί των ληξιπρόθεσμων απαιτήσεων συνέβαλε σημαντικά στην επίτευξη του στόχου των εσόδων του προϋπολογισμού, για το 2018.

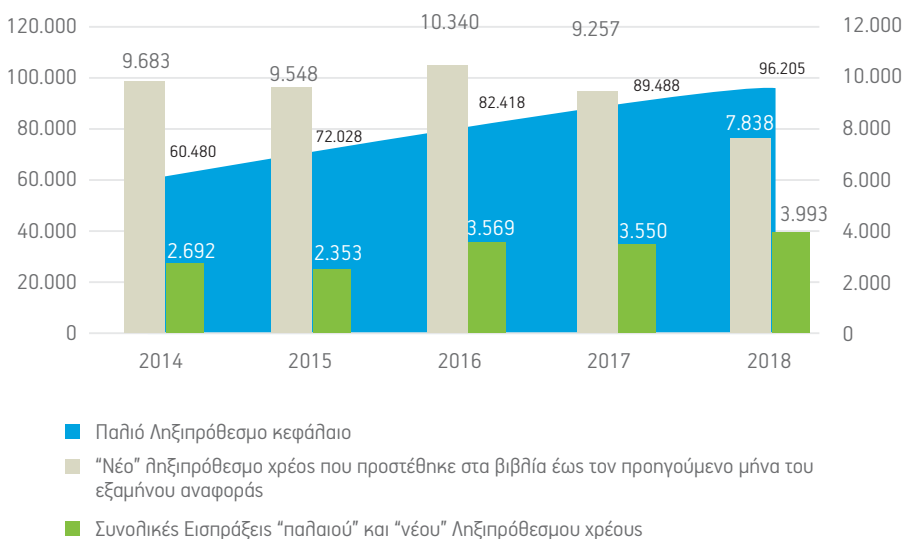
Διάγραμμα 12: Ληξιπρόθεσμες Υποχρεώσεις Ελληνικού Δημοσίου. Σύνολο και ανά κατηγορία (σε εκατ. €)

Πηγή: Υπουργείο Οικονομικών, Δελτίο Μηνιαίων Στοιχείων ΓΚ (Οκτώβριος 2017 & 2018)

Ληξιπρόθεσμες Απαιτήσεις Δημοσίου

Διάγραμμα 13: Ληξιπρόθεσμες Απαιτήσεις Ελληνικού Δημοσίου (οφειλές φορολογουμένων προς το δημόσιο) και συνολικές εισπράξεις. Στοιχεία επταμήνου 2014-2018 (σε εκατ. €)

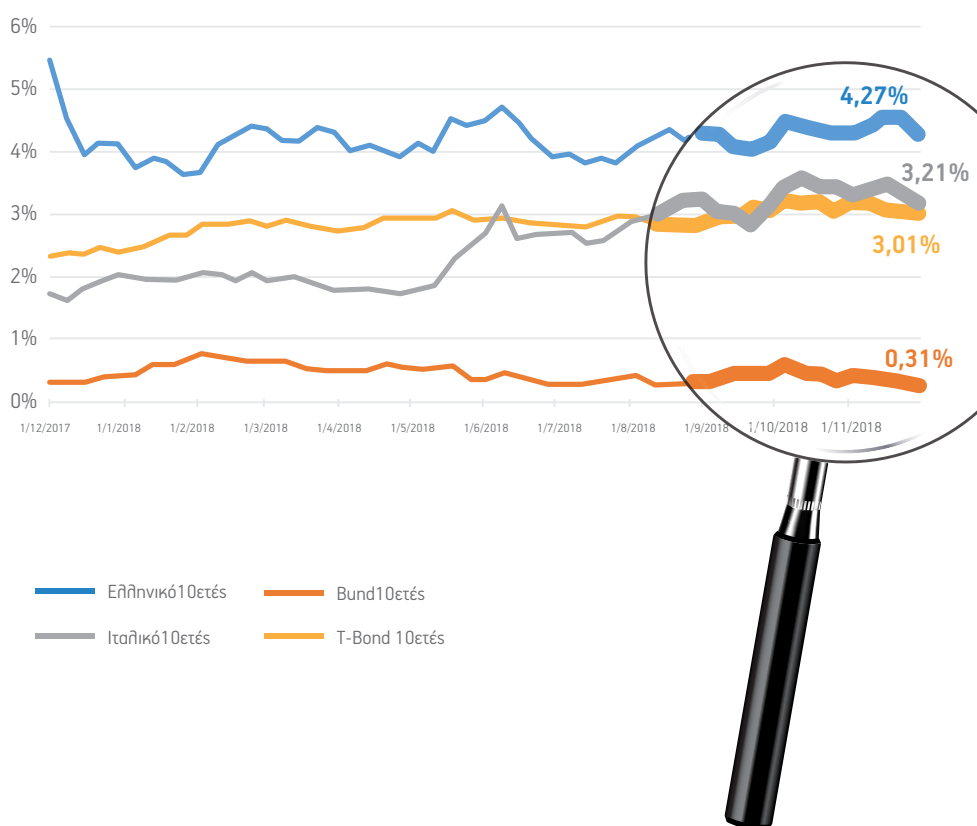
*Τα στοιχεία του "Νέου Ληξιπρόθεσμου Χρέους" υπολογίζονται με χρονική υστέρηση ενός μήνα, σε σχέση με την περίοδο είσπραξης και διαγραφής έναντι αυτού. Σημειώνεται ότι το "Νέο Ληξιπρόθεσμο Χρέος" αφορά το ληξιπρόθεσμο υπόλοιπο έως τον προηγούμενο μήνα από το μήνα αναφοράς ενώ τα στοιχεία του "Παλαιού Ληξιπρόθεσμου Χρέους" αφορούν το "Παλιό Ληξιπρόθεσμο Κεφάλαιο" όπως διαμορφώνεται το μήνα αναφοράς.
 ** Ως "Παλιό Ληξιπρόθεσμο Χρέος" ορίζεται το ληξιπρόθεσμο υπόλοιπο την 30/11 του προηγούμενου έτους από το έτος αναφοράς (αναγράφεται κατόπιν αφαίρεσης των διενεργούμενων εισπράξεων και διαγραφών).

Πηγή: Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων (ΑΑΔΕ)

Αποδόσεις Ομολόγων

Ελαφρώς ανοδικά κινήθηκε η απόδοση των ελληνικών ομολόγων κατά το τελευταίο τρίμηνο, αφού διαμορφώθηκε κατά μέσο όρο στο 4,39% ενισχυμένη κατά 30 μονάδες βάσης σε σχέση με το προηγούμενο τρίμηνο. Η εν λόγω αύξηση υποδηλώνει την ευαισθησία των ελληνικών ομολόγων στις ευρωπαϊκές και διεθνείς εξελίξεις. Η διαμάχη μεταξύ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και της ιταλικής κυβέρνησης αναφορικά με τον προϋπολογισμό της Ιταλίας για το έτος 2019 άσκησε αυξητικές πιέσεις στις αποδόσεις των ιταλικών ομολόγων, με αποτέλεσμα η απόδοση του δεκαετούς να φθάσει στο 3,5%. Μετριάστηκε ελαφρώς τις τελευταίες ημέρες -διαμορφώνεται πλέον περί το 3,2%- καθώς υπάρχουν σοβαρές προσδοκίες για επίτευξη συμφωνίας μεταξύ των δύο πλευρών. Η πτώση της απόδοσης των ιταλικών ομολόγων οδήγησε στην αποκλιμάκωση της απόδοσης του ελληνικού ομολόγου. Επιπλέον σε υψηλά επίπεδα κινείται η διαφορά της απόδοσης μεταξύ του 10ετούς αμερικανικού και του 10ετούς γερμανικού ομολόγου η οποία ανέρχεται στο 2,7%. Πάντως, η συμφωνία μεταξύ ΗΠΑ και Κίνας για αναστολή στην προγραμματισμένη από 1/1/2019 επιβολή αυξημένων εμπορικών δασμών στα κινεζικά προϊόντα ενδέχεται να αποκλιμακώσει την απόδοση των αμερικανικών ομολόγων. Η ενίσχυση των ταμειακών διαθεσίμων ασφαλείας του Δημοσίου κατά το τρέχον έτος συμβάλλει στη διατήρηση του κόστους χρηματοδότησης του ελληνικού χρέους σε ελεγχόμενο επίπεδο ακόμη και σε περίπτωση παράτασης ή επιδείνωσης της δυσμενούς οικονομικής συγκυρίας.

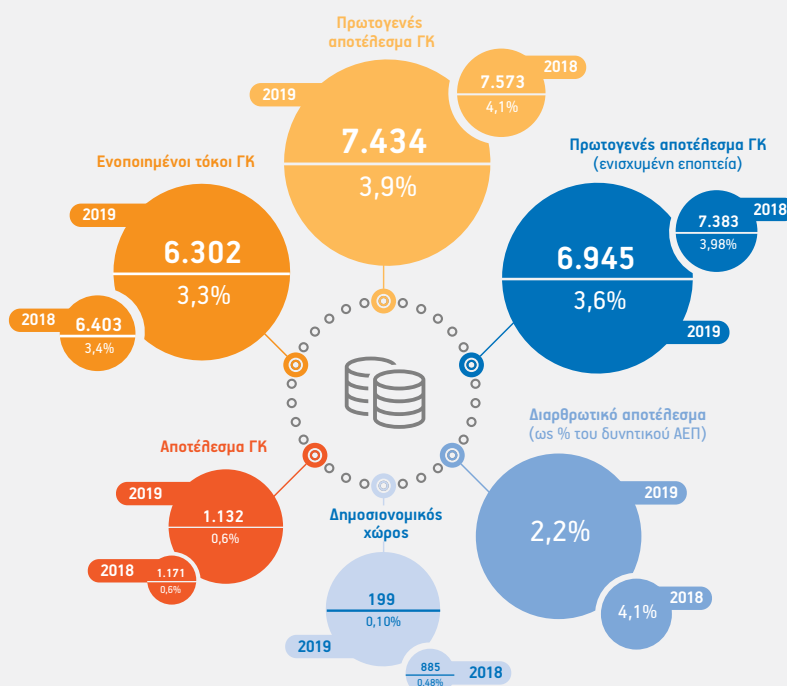
Διάγραμμα 14: Απόδοση 10ετούς ελληνικού, γερμανικού, ιταλικού και ΗΠΑ ομολόγου Δημοσίου

Δημοσιονομικές εκτιμήσεις & προβλέψεις 2018-2019

Βασικά στοιχεία προϋπολογισμού Γενικής Κυβέρνησης (κατά ESA, εκατ. ευρώ και % του ΑΕΠ)

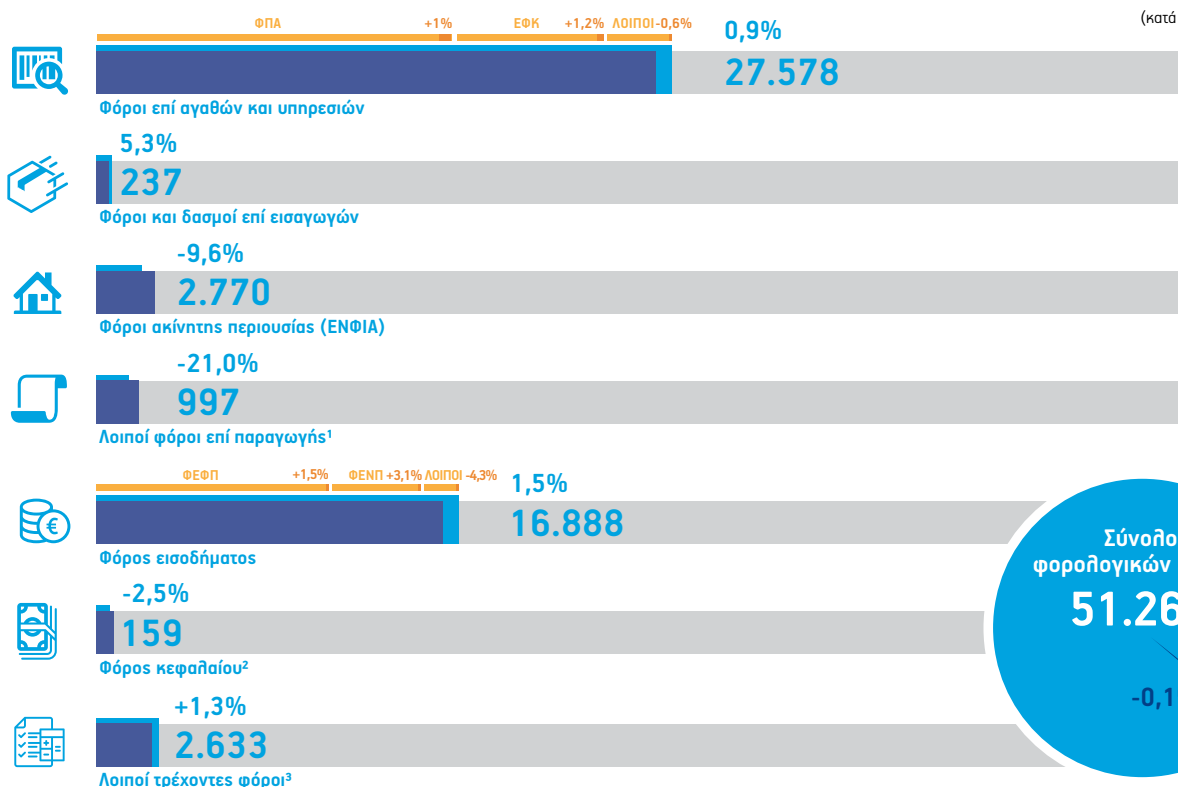
2018: Εκτίμηση
2019: Πρόβλεψη

Πηγή: Εισηγητική Έκθεση Κρατικού Προϋπολογισμού 2019

Φορολογικά έσοδα Κρατικού Προϋπολογισμού

2019
2018
(κατά ESA, εκατ. ευρώ)

Σύνολο
φορολογικών εσόδων
51.262

-0,1%

2018: Εκτίμηση
2019: Πρόβλεψη
Όπου %: μεταβολή σε σχέση με το 2018

¹ Τέλος επιτηδεύματος, συμμετοχή Δημοσίου στα κέρδη της Τράπεζας της Ελλάδας
² Φόροι και τέλη κληρονομιών, δωρεών, γονικών και λοιπών παρασχών
³ Τέλη κυκλοφορίας οχημάτων και διάφορα μη ταξινομημένα φορολογικά έσοδα

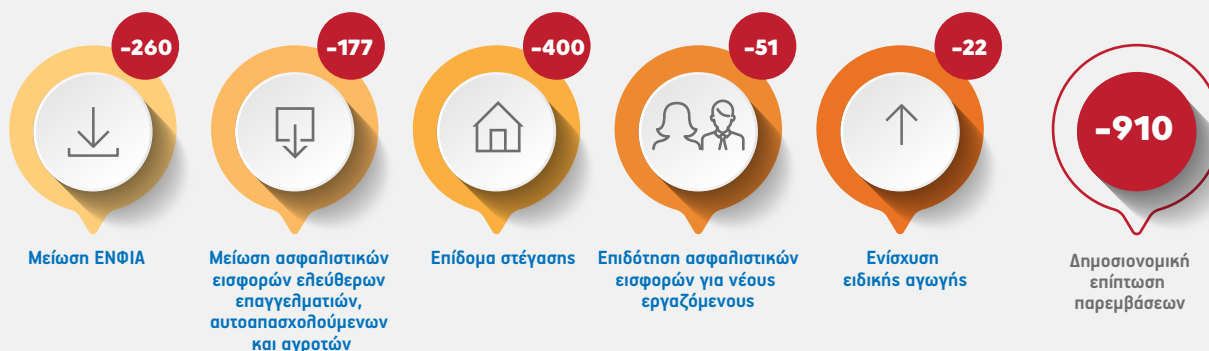
Πηγή: Εισηγητική Έκθεση Κρατικού Προϋπολογισμού 2019

Δημοσιονομικές Παρεμβάσεις 2019 (εκατ. ευρώ)

Ακυρωθείσες παρεμβάσεις ΜΠΔΣ 2019-22

Νέες δημοσιονομικές παρεμβάσεις 2019

Σύνολο δημοσιονομικών παρεμβάσεων:

-1.245

■ ■ Απόδοση μέτρου

Το θετικό πρόσημο (με πράσινο) υποδηλώνει περιοριστικό μέτρο (μείωση δαπάνης ή αύξηση εσόδων) το οποίο αυξάνει το πλεόνασμα του Πρωτοπολογισμού και το αρνητικό (με κόκκινο) επεκτατικό μέτρο (αύξηση δαπάνης ή μείωση εσόδων) το οποίο μειώνει το πλεόνασμα.

Πηγή: Εισογητική Έκθεση Κρατικού Προϋπολογισμού 2019